

VARNARAÐILI HAFNAÐI AÐ HLÍTA ÚRSKURÐI

Mál nr. 123/2025

Nafn málskotsaðila (M)

Nafn varnaraðila (V)

Heiti vátryggingar: Slysátrygging sjómanna.

Nafn vátryggingartaka (X)

Slysahugtak vátryggingaréttar.

Gögn.

1. Málskot mótttekið 25. mars 2025 ásamt fylgigögnum.
2. Bréf V dags. 11. apríl 2025.

Málsatvik.

Í málskoti kemur fram að M hafi, aðfaranótt 27. febrúar 2024, er hann var skipverji á skipinu Y sem gert er út af X, orðið fyrir slysi. Y hafi legið við bryggju í Vestmannaeyjum vegna vonskuveðurs en fyrirhugað hafi verið að það sigldi kvöldið eftir. Hafi M farið inn í bæinn en snúið aftur um borð ásamt öðrum manni um kl. 2 um nóttina. Hafi M gengið upp landganginn á undan samferðamanni sínum en við enda landgangsins hafi M stigið á stiga eða pall á þilfari skipsins. Hafi M upphaflega haldið sér í handrið pallsins en síðar sleppt því, fyrst til að hagræða yfirhöfn sinni en svo til að taka við flík sem hinn maðurinn rétti honum. Töluverður vindur hafi verið á vettvangi og á fyrirbyggjandi myndbandi af atvikinu megi sjá að Y var á nokkurri hreyfingu, og borðstokkurinn hafi greinilega tekið dýfu. Er borðstokkurinn byrjaði að rísa að nýju, en þá hafi Y einnig hreyfst nokkuð frá bryggjunni, hafi M misst jafnvægið og fallið í sjóinn milli skips og bryggju. Hafi hann hlotið útbreidda áverka við fallið. V hafi, með bréfi dags. 2. október 2024, hafnað bótaskyldu úr slysátryggingu sjómanna. Röksemdir V, sem komi til skoðunar fyrir nefndinni, séu þær að ekki væri sýnt fram á að utanaðkomandi atburður hefði orsakað tjón M, þ.e. að tjónsatvikið félli ekki undir skilgreiningu slysahugtaks vátryggingarréttar. Þá hafi V byggt á því að M hefði sýnt af sér vítavert gáleysi með því að ganga ölvaður um borð og skyldi bótaréttur hans því falla niður með vísan til lokamálsliðar 1. mgr. 172. gr. siglingalaga nr. 34/1985. M byggir á því að fyrirbyggjandi myndband sýni svo ekki verði um villst að hreyfing Y, ásamt veðurastæðum, hafi orsakað það að M missti jafnvægið og féll fyrir borð. Sé því sannarlega um að ræða skyndilegan, utanaðkomandi atburð í skilningi slysahugtaksins. Dómar Hæstaréttar séu þá afdráttarlausir um það að fall sem orsakar meiðsl teljist vera utanaðkomandi atburður nema sýnt sé fram á að það sé að rekja til sjúkdóms eða annars innra ástands tjónþola. Þá liggi ekkert fyrir um það að ölvunarástand M hafi orsakað slysið en sönnunarbyrði þess hvíli á V. Óumdeilt sé að M hafi neytt áfengis um kvöldið en ekkert sé upplýst um magn þess eða áhrif. Bendi læknisfræðileg gögn þá ekki til þess að M hafi verið ofurölvi. Telji M samkvæmt framansögðu að bótaskylda úr slysátryggingu sjómanna X hjá V sé fyrir hendi.

Í bréfi V til nefndarinnar er vísað til þess að í skilmálum vátryggingarinnar komi fram að með hugtakinu „slys“ sé átt við „skyndilegan, utanaðkomandi atburð sem veldur meiðslum á líkama þess sem tryggður er og gerist án vilja hans.“ M beri sönnunarbyrði þess að framangreind skilyrði séu uppfyllt og vísar V í því samhengi til dóma Landsréttar í málum nr. 403/2023 og 752/2022. Sé afstaða V sú að ekki hafi verið sýnt fram á að um skyndilegan og utanaðkomandi atburð hafi verið að ræða. Þvert á móti beri gögn málsins með sér að ekkert skyndilegt hafi átt sér stað í aðdraganda slyssins. Af fyrirbyggjandi myndbandi megi ráða að Y hafi verið á venjulegri og eðlilegri hreyfingu eins og öll skip sem liggi við bryggju og eigi þeim sem ganga um skip að vera kunnugt um slíkar hreyfingar. Ekkert skyndilegt, óvenjulegt eða óvænt hafi átt sér stað. Vísar V þá til dóms Hæstaréttar í máli 37/20025 framangreindu til stuðnings. Telji V að slys M verði einvörðungu rakið til ölvunarástands hans. Komist nefndin eftir sem áður að þeirri niðurstöðu að umrætt atvik falli undir slysahugtak vátryggingarréttar sé það afstaða V að fella skuli bótarétt niður að fullu þar sem M hafi sýnt af sér vítavert gáleysi sem leitt hafi til slyssins, sbr. 1. gr. 172. gr. siglingalaga, sbr. 90. gr. laga um vátryggingarsamninga og 26 gr. almennra skilmála V. M hafi verið undir áhrifum áfengis þegar hann tók sjálfur ákvörðun um að ganga um borð í Y. M hafi mátt vita að það eitt og sér að ganga um borð í skip sem er á hreyfingu sé varasamt og að mikil hætta hafi stafað af því með hliðsjón af ástandi hans. Þar sem óumdeilt sé að M hafi verið undir áhrifum beri M sönnunarbyrði þess að ölvun hans hafi verið minni en svo að rétt sé að fella niður bætur

til hans. Vísar V til dóms Hæstaréttar í máli nr. 263/2006 því til stuðnings. Samkvæmt öllu framangreindu sé bótaréttur úr slysstryggingu sjómanna ekki fyrir hendi.

Álit.

Samkvæmt gögnum málsins er óumdeilt, og má jafnframt sjá það af fyrirliggjandi myndbandi, að M féll af stiga eða palli sem hann stóð á innan borðstokks og féll í sjóinn milli skips og bryggju. Af fyrirliggjandi myndbandi má jafnframt sjá að nokkuð vindasamt var á vettvangi, en það má m.a. greina af því að yfirhöfn M fýkur til, og að skipið var einhverri hreyfingu. Ljóst er að M missti jafnvægið þó orsakir þess séu ekki að fullu upplýstar.

Aðila greinir samkvæmt framansögðu á um hvort umrætt atvik falli undir slyshugtak vátryggingaréttar eins og því er lýst í 3. gr. viðeigandi vátryggingarskilmála, þ.e. hvort um hafi verið að ræða skyndilegan utanaðkomandi atburð sem olli meiðslum á líkama M og gerðist án vilja hans.

V vísar til tveggja dóma Landsréttar, í málum nr. 403/2023 og 752/2022, því til til stuðnings að sönnunarbyrði um framangreint hvíli á M. Er það til samræmis við almennar sönnunarreglur en rétt er að taka fram að í þeim málum voru atvik nokkuð frábrugðin því sem hér um ræðir, en í hvorugu tilvikanna var um fall að ræða. Í báðum tilvikum bentu atvik þá til þess að einkenni tjónþola stöfuðu af innri verkan við áreynslu sem var tengd því að lyfta byrði.

Af dómum Hæstaréttar Íslands, þ.á.m. í málum nr. 412/2011 og 128/2013, má hins vegar ráða að fall, sem ekki sé sýnt að rekja megi til svima, sjúkdóma eða annars innra ástands í líkama þess sem hlýtur líkamstjón, og verður án vilja vátryggðs, sé slys í skilningi vátryggingarskilmála.

Af framangreindum dómum Hæstaréttar leiðir að það er V sem ber sönnunarbyrði þess að fall M hinn 27. febrúar 2024 sé að rekja til innra ástands hans, þ.á.m. ölvunar, fremur en utanaðkomandi atvika. Þó framangreind afstaða Hæstaréttar virðist fela í sér nokkurt frávik frá því sem almennt á við um sönnun þess að skilyrði slyshugtaksins séu uppfyllt er það mat nefndarinnar að framangreind fordæmi séu skýrt hvað þetta varðar, og hefur verið byggt á þeim við úrlausnir hennar þegar um fall er að ræða. Má þar nefna mál nr. 235/2012, 428/2019, 289/2000, 438/2021 og 23/2025 fyrir nefndinni. Verður þá samkvæmt framangreindu ekki séð að horfið hafi verið frá fyrrgreindum fordæmum Hæstaréttar í dómaframkvæmd þegar um fall er að ræða og standi þau því óhöggð.

Samkvæmt framansögðu telst fall slys í framangreindum skilningi nema sýnt sé fram á að tjónþoli hafi af vilja látið sig falla eða að fallið verði með einhverju móti rakið til sjúkleika hans eða annars innra ástands. V byggir á því að fall M verði að fullu rakið til ölvunarástands hans. Fyrir liggur að M hafði neytt áfengis um kvöldið, en ekki verður séð að neinar mælingar á áfengismagni í blóði hans hafi farið fram. Í læknisfræðilegum gögnum segir „áfengisneysla í kvöld fyrir slysið þannig að þarf að hafa það í huga“. Ekkert kemur hins vegar fram um að M hafi verið undir áberandi ölvunaráhrifum, og verður það ekki ráðið af fyrirliggjandi myndbandi að hreyfingar hans hafi verið með þeim hætti að leitt hafi til slyssins. Rétt er að geta þess að samkvæmt tjónstilkynningu X til V dags. 16. september 2024 var atvikið tilkynnt til lögreglu, en skýrsla hennar liggur ekki fyrir nefndinni. Liggur því ekki fyrir hver ölvunaráhrif M voru. Að sama skapi hefur V þá ekki sýnt fram á að M hafi, í skilningi 1. mgr. 172. gr. siglingalaga, sýnt af sér vítavert gáleysi sem leitt hafi til slyssins þannig að heimilt sé að lækka eða fella niður fébætur til hans.

Samkvæmt framansögðu er það mat nefndarinnar að fall M teljist skyndilegur og utanaðkomandi atburður í skilningi vátryggingarskilmálanna, enda hafi ekki verið sýnt fram á annað. Þá hefur ekki verið sýnt fram á að heimilt sé að skerða bætur til hans á grundvelli vítaverðs gáleysis en V ber hallann af sönnunarskorti hvað það varðar.

Niðurstaða.

M á rétt til óskertra bóta úr slysstryggingu sjómanna X hjá V.

Reykjavík, 12. maí 2025.
rafræn undirskrift

Guðmunur Sigurðsson

Hildigunnur Hafsteinsdóttir

Heiða Óskarsdóttir